

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
proprietary Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt XXX. Idem Priori Sancti a Victoris, & Magistris I. Bonon. & L.
Modocon. Canonicis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

Vnde difficilis est præfens textus, quatenus in eo Innocentius docet, quod si per accusationem canonicè apparuerit, & confliterit in iudicio de simonia à regularibus commissa, juxta severitatem canonicam, de qua in *cap. veniens, cap. de regularibus, hoc titul. compescantur*; si verò tantum per inquisitionem confliterit eos simoniam commisisse, non depositionis pœnâ, sed potius suspensionis, donec pœnitentiam peregerint, in arctiora monasteria esse detrudendos: unde cognoscitur diversam pœnam, mitioremque imponi, cum delictum per inquisitionem claruit, ac quando per accusationem probatum fuit. Quare pro hujus textus expositione varia adduxerunt Anguianus *lib. 2. de legibus cap. 6.* Luna, & Arellanus *lib. 5. Antinom. 1.* quibus omnis dicendum est, inquisitionem duplicem esse, aliam generalem, specialem aliam, ut probavi in *dit. cap. inquisitionis*. Generalis appellatur quando Prælati visitans suam diœcesim inquirat de vita, & moribus subditorum generaliter, ut in *cap. irre-*

fragabili, de offic. ordin. Specialis quando infamiâ præcedente contra aliquem, ad inquisitionem certi delicti specialiter proceditur, de quo inquisitionis iudicio agitur in *d. c. inquisitionis*. Vnde si simonia vitium appareat, & probetur per iudicium inquisitionis speciale, eadem pœnâ est afficiendus reus simonia; ac si in iudicio accusatus esset, & probaretur crimen, si verò tantum per inquisitionem generalem, de qua in præfenti agitur, crimen simonia apparuerit, non est irroganda pœna ordinaria. Differentiæ ratio ex eo provenit, quia in inquisitione speciali procedit infamiâ, quæ vicem accusatoris gerit; unde reus potest puniri pœnâ ordinariâ; in inquisitione verò generali, cum tantum secretò, nullâ infamiâ præcedente constat, reum simoniam commisisse, ne publicâ infamiâ, notetur impositâ pœnâ ordinariâ, qui nec accusatus, nec iudicatus est, mitiori pœna & extraordinaria affici debet ex Innocentii sententia in præfenti.

CAPVT XXX.

Idem Priori Sancti Victoris, & Magistris I. Bononiensis & L. Modoceni Canonici.

ICET Heli summus Sacerdos in se ipso bonus existeret, quia tamen filiorum excessus efficaciter non corripuit, & in se pariter, & in ipsis animadversionis divinæ vindictam accepit, dum filiis ejus in bello peremptis, ipse de sella corruens, fractis cervicibus hexspiravit. Ad corrigendos igitur subditorum excessus tanto diligentius debet Prælati assurgere, quanto damnabilius eorum offensas desereret incorrectas contra quos, ut de notioribus excessibus taceatur, etsi tribus modis procedi possit, per accusationem videlicet, denunciationem, & inquisitionem ipsorum; ut tamen in omnibus diligens adhibeatur cautela, sicut accusationem legitimam debet præcedere ^d inscriptio, sic & ^e denunciationem charitativa correctio, & ^f inquisitionem clamosa debet insinuatio prævenire. Descendam, inquit ^g Dominus, & videbo utrum clamorem, qui venit ad me, opere compleverint: tunc enim clamor pervenit ad Prælatum, cum per publicam famam, aut insinuationem frequentem subditorum sibi referuntur excessus; & tunc debet descendere, & videre, & inquirere, utrum clamorem veritas comitetur. Nam juxta canonicas sanctiones, si quid de quocumque clerico ad aures Prælati pervenerit, quod eum justè possit offendere, non facile credere debet, nec ad vindictam eum res accendere debet incognita: sed coram Ecclesiæ senioribus diligenter est veritas præscrutanda, ut si rei poposcerit qualitas, canonica distinctio feriat culpam delinquentis, non tanquam ipse sit idem accusator, & iudex, sed quasi famâ deferente, vel denunciante clamore, sui officii debitum exequatur, eo semper adhibito moderamine, ut juxta formam iudicii, sententiæ quoque ^h forma dicatur. Cum igitur de Abbate ⁱ Pomposianen. ea nobis frequenter insinuatæ fuissent, quæ ab honestate regulari nimium dissonabant, inquisitionem eorum viris discretis comisimus faciendam, qui cum minimè processissent ad iteratum sæpè clamorem, de communi fratrum nostrorum consilio citavimus ad præsentiam nostram Abbatem, & monachos, ut per nos ipsos causâ morbi plenius inquisitâ, plagam ipsam melius curaremus. Cum igitur ad præsentiam nostram accedentes quidam ex monachis nobis ipsi Abbatem de simonia, perjurio, dilapidatione, ac insufficientia derulerint, contra quos idem Abbas excepit, quod denunciationem hujusmodi fraterna correctio, secundum evangelicam, regulam non præcesserat, iidemque constanter assererent, quod correctionem hujusmodi præmississent, licet ad id probandum monachorum juramenta fuissent prohibita; quia tamen super hoc ipso nondum contendere desistebant, nos, ut prædiximus, frequentibus clamoribus excitati, ex officio nostro volumus inquirere de præmissis, omnes omnino monachos, qui vel cum ipso, vel contra ipsum Abbatem acceperant, juramenti vinculo astringentes, ut de propositis plenè, quâ scirent, exprimerent veritatem: quorum

depositiones in scriptis redactæ, cum publicatæ fuissent, super illis cœperunt multipliciter disputare. Quia verò tum ex assertione monachorum, tum ex Abbatis confessione cognovimus, quod idem Abbas non modicam summam pecuniæ relictam à prædecessore suo totam expenderat, & in alia summa majori monasterium obligaverat, nos eum juxta legitimas, & canonicas sanctiones, propter has, & alias præsumptiones, quasi de dilapidatione suspectum ab administratione Abbatia duximus ^k suspendendum: & quia per testes simonia multis modis probata videbatur esse contra ipsum Abbatem, ipse contra testes multas exceptiones opposuit; super quibus utrimque fuit multipliciter disputatum, aliis asserentibus, in crimine simoniæ, sicut in crimine læsæ majestatis, omnes indifferenter, tam infames, quam criminosos, non solum ad accusandum, sed ad testificandum etiam admittendos, cum ad instar publici criminis, & læsæ majestatis procedit ^l accusatio simoniæ, multis super hoc, & legibus, & canonibus allegatis; aliis è contrario respondentibus, quod licet hæc duo crimina, quantum ad accusationem quasi paria judicentur, differunt autem in multis; cum alia poena pro uno, & alia pro altero inferatur, & inter personas accusatorum; & testium sit utique distinguendum, cum non per accusatores, vel testes crimina probentur, multis nihilominus super hoc & rationibus, & argumentis inductis. Ne verò vel innocentia puritas confusa succumberet, vel simoniæ pravitas effugeret impunita; nos æquitate pensata, nec omnes exceptiones contra testes oppositas duximus admittendas, nec repellendas duximus universas; sed illas dumtaxat probandas admisimus, quæ fortè probatæ, non de zelo justitiæ, sed malignitatis fomite procedere viderentur, conspirationes scilicet, & inimicitias capitales; ceteras autem objectiones oppositas, ut furti, adulterii, propter immanitatem hæresis ⁿ simoniæ, ad cujus comparationem omnia crimina quasi pro nihilo reputantur, duximus repellendas; quoniam etsi fidem testium debilitarent in aliquo, non tamen evacuarent ex toto, præsertim cum alia contigerit adminicula suffragari. Ad probandas ergo exceptiones admittas, Abbas quoddam protulit instrumentum, ad quod reprobandum cum testes fuissent ex altera parte producti, facultatem sibi petiit indulgeri, ut in partibus suis instrumentum hujusmodi comprobaret. Cum ergo judicantem oporteat cuncta rimari, discretioni vestræ, de qua plenam fiduciam obtinemus, per Apostolica scripta præcipiendo mandamus, quatenus intra sex hebdomadas post susceptionem præsentium probationes, quas Abbas, vel procurator ipsius ad probandum solummodò instrumentum, cujus rescriptum vobis sub bulla nostra transmittimus, vel reprobandum pars altera duxit exhibendas, diligenti studio recipere procuretis sub testimonio litterarum vestrarum inclusas, eas nobis fideliter destinantes attentius provisuri, ut viâ regiâ procedentes, non ad sinistram, nec ad dexteram declinetis. Quod si non omnes, &c. Duo vestrum, &c. Datum Lateran. iv. nonas Decembris.

NOTE.

1. ^a *Sancti Victoris*) Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc titulo, cap. 3. & in epistolis editis à Sirleto, fol. 424. ex quo registro textum hunc transcribo. De monasterio Sancti Victoris canonicorum Regularium in diocesi Bononiensi egi in cap. cum in Ecclesia, de majori. & obed. De Modocensi diocesi egi in cap. 17. de rescriptis.
- ^b *Exspiravit.*) Ut refertur lib. 1. Regum cap. 4. & ejus historia meminerunt D. Chrysostomus homil. 17 in Mattheum, D. Hieronym. relatus in cap. legant, 37. dist. D. August. lib. 17. de civit. Dei, cap. 5. & ad mores christianè instruendos eleganti stilo patrio idiomate dedit Magnus pietate, religione, & literis vir, tempestatis nostræ Ambrosius alter D. Ioannes à Palafox lib. 1. hist. sacra.
- ^c *Denunciationem.*) De qua egi in c. 2. hoc titulo.
- ^d *Inscriptio.*) De qua egi in cap. super his, de accusat.
- ^e *Denunciationem.*) De qua in cap. 2. eod. titulo.
- ^f *Inquisitionem.*) Ut probavi in cap. inquisitionis officium, de accusat.
- ^g *Dominus.*) Genesis cap. 19.
2. ^h *Forma dicitur.*) Nam quando proceditur

per accusationem, poena ordinaria irroganda est; quando verò per inquisitionem, mitior, & extraordinaria, ut probavi in c. inquisitionis, de accusat.

ⁱ *Pomposian.*) Credo esse nomen proprium Abbatis, nam nullum monasterium legi hujus nominis.

ⁱ *Regulam Evangelicam.*) De qua egi in cap. novit, de iudicis.

^k *Suspendendum.*) Nam Prælati de dilapidatione suspectus debet etiam lite pendente suspendi ab administratione cap. final. 3. quest. 2. late probant Genueusis practica, quest. 575. Bernardus Diaz in praxi, cap. 71. Petrus Gregorius lib. 4. partit. tit. 7. cap. 5.

^l *Accusatio simoniæ.*) Ut probavi supra in cap. 3.

^m *Inimicitias.*) Quæ in gravioribus etiam delictis attenduntur, ut inimicus, nec ut accusator, nec ut testis admittatur, ut probavi in cap. meminimus, de accusat. & docet Menochius lib. 1. de arbit. quest. 28. per totam.

ⁿ *Hæresis, simoniæ.* Quatenus simonia hæresis sit, exposui supra in cap. 1.